

УДК 37:004

В. В. СОКУРЕНКО,

доктор юридичних наук, доцент,

Ректор Харківського національного

університету внутрішніх справ

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8923-5639>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ

Аналізуються організаційні та нормативні основи реформування вищої освіти в системі Міністерства внутрішніх справ. Досліджені особливості побудови системи професійної освіти працівників Національної поліції України.

Ключові слова: поліція, освіта, Міністерство внутрішніх справ, вищі навчальні заклади

Сучасні перетворення у діяльності Міністерства внутрішніх справ України вимагають оптимізації усіх напрямів її діяльності, не є виключенням й сфера освіти. Від цього напрямку роботи залежить якість кадрового забезпечення усіх центральних органів виконавчої влади, що входять до сфери управління Міністерства, а також, беззаперечно, якість надання поліцейських та інших послуг громадянам України, захист їх прав, свобод та законних інтересів. Важливою складовою цього процесу є інноваційні підходи до формування мережі навчальних закладів, організації професійної підготовки фахівців, модернізації освітнього процесу та наукового забезпечення практики правоохоронної діяльності.

Реформування освіти в системі Міністерства внутрішніх справ України на сьогодні вимагає, зокрема, вирішення наступних завдань:

- визначення напрямів оптимізації системи освіти МВС, спеціалізації вищих навчальних закладів МВС України та підвищення ефективності управління системою підготовки кадрів;
- розвиток багаторівневої практико-орієнтованої системи безперервної освіти, запровадження трирівневої моделі підготовки кадрів, приведення змісту та структури професійної підготовки кадрів у відповідність до потреб практики;

- постійне підвищення якості освіти, її практичної спрямованості, моніторинг освітнього процесу, постійне оновлення його змісту та форм організації, удосконалення нормативно-правового та науково-методичного забезпечення;
- максимальне впровадження в освітній процес інноваційних технологій, позитивного зарубіжного досвіду підготовки фахівців, накопичених здобутків і кращих вітчизняних освітянських традицій;
- формування дієвої системи професійної орієнтації та добору кандидатів на навчання й службу на основі прозорої системи з орієнтацією на компетенції та залучення найбільш інтелектуально розвинених й фізично підготовлених кандидатів;
- модернізація системи післядипломної освіти для підтримки високого рівня професійної кваліфікації працівників, орієнтованої на вирішення актуальних завдань службової діяльності та адаптованої до регіональної специфіки;
- підвищення результативності проведення наукових досліджень, підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів відповідно до потреб практики, створення учасникам освітнього процесу необхідних умов для здійснення ефективної наукової роботи;
- поліпшення умов фінансування освітньої діяльності, оплати праці працівників та їх соціального захисту, належне ресурсне та матеріально-технічне забезпечення.

З метою реалізації вищевикладених напрямів наказом Міністерства внутрішніх справ України було затверджено Концепцію реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України [1].

Відповідно до її положень відомчі навчальні заклади повинні забезпечувати підготовку кваліфікованих фахівців для МВС України за всіма напрямками службової діяльності, підвищувати рівень їх професійної майстерності в системі післядипломної освіти, готувати науково-педагогічні кадри, діалектично поєднувати позитивний досвід діяльності практичних підрозділів і новітні освітянські технології в освітньому процесі та проводити на своїй базі прикладні наукові дослідження.

До мережі відомчих навчальних закладів входять створені відповідно до законодавства України університети, академії, інститути, коледжі, ліцеї тощо, що здійснюють підготовку фахівців для потреб Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної міграційної служби України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Нововведенням є створення Академії поліції у складі вищих навчальних закладів МВС, які акумулюють весь комплекс професійної підготовки поліцейського: початкову підготовку, фахову освіту та підвищення кваліфікації.

Стосовно підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції слід відмітити те, що вона має здійснюватися за тривірневою системою:

1) *початкова (первинна професійна) підготовка* безпосередньо у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання МВС України та в навчально-тренувальних центрах (коледжах, училищах), створених на базі Державних установ «Навчальний центр підготовки поліцейських», які підпорядковуються цим вищим навчальним закладам, є їх структурними навчальними підрозділами без статусу окремої юридичної особи, з дотриманням принципу регіонального розташування. *Новацією такого підходу є* підпорядкування навчально-тренувальних центрів вищим навчальним закладам зі специфічними умовами навчання з дотриманням принципу регіонального

розміщення, що забезпечує наближеність навчального закладу до замовника, економію коштів на відрядження слухачів. Зокрема в структуру Харківського національного університету внутрішніх справ увійшов Сумський навчальний центр, до структури Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ – Запорізький навчальний центр та ін. (мал. 1).

Мал. 1 Схема підпорядкування навчальних центрів вищим навчальним закладам зі специфічними умовами навчання

Загальний термін такої підготовки – до 10 місяців (7 місяців – теоретичне навчання, 3 місяці – практичне) з подальшим присвоєнням за підсумками атестування кваліфікації «поліцейський» та призначенням на посади молодшого складу поліції.

2) *підготовка у ВНЗ МВС*, яка здійснюватиметься за адаптованими, у разі потреби, до першого рівня навчальними програмами підготовки фахівців освітніх ступенів молодшого бакалавра (термін навчання – 1,5 роки, мінімальний обсяг освітньо-професійної програми – 90 кредитів) та бакалавра (термін навчання 3-4 роки, освітньо-професійної програми – 180 кредитів), з відрядженням, за підсумками державного атестування, до комплектуючих органів для призначення на посади середнього складу поліції в підрозділах слідства, кримінальної поліції, превентивної служби тощо. На цьому ж рівні здійснюватиметься підготовка фахівців освітнього ступеня магістра (термін навчання – 1-1,5 роки, мінімальний обсяг освітньо-професійної програми – 60-90 кредитів), а також підготовка науково-педагогічних кадрів наукових ступенів доктор філософії та доктор наук, з призначенням на посади наукового та науково-педагогічного складу вищих навчальних закладів МВС України.

На цьому рівні здійснюватиметься підвищення кваліфікації поліцейських середнього складу (раз на три роки) або тих, хто переміщується на вищу посаду (зараховується до кадрового резерву), відповідно до положень закону України «Про Національну поліцію» та Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції [2, 3].

3) *підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації) керівного складу* відповідно до навчальних програм за управлінським спрямуванням (управління та адміністрування тощо) протягом 3 місяців. Така підготовка буде здійснюватися в Національній академії внутрішніх справ. Набір на навчання проводитиметься на умовах конкурсу на базі освітнього ступеня магістра. До участі в конкурсі допускатимуться особи середнього складу поліції, які за період безперервної служби (не менше ніж 5 років) позитивно себе зарекомендували та виявили бажання працювати на керівних посадах (зараховані до кадрового резерву). Після завершення навчання, за підсумками державного атестування, особи призначаються на вищі посади середнього та вищого складу.

Слід відмітити, що особливістю підготовки магістрів права у 2017 році є складання зовнішнього незалежного оцінювання. Так відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2017 році конкурсний відбір для здобуття ступенів вищої освіти здійснюється за результатами вступних випробувань: для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) вищої освіти – у формі іспиту з іноземної мови та фахових вступних випробувань, для вступу за спеціальністю 081 «Право» – у формі єдиного фахового вступного іспиту з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання відповідно до встановленого цими Умовами порядку [4].

У якості висновків вважаємо за доцільне сформулювати деякі базові положення які мають стати запорукою системної оптимізації системі освіти у Міністерстві внутрішніх справ та здійсненню підготовки висококваліфікованих кадрів для правоохоронної системи нашої держави:

- подальша оптимізація внутрішньої структури навчальних закладів системи Міністерства внутрішніх справ України та підвищення ефективності управління системою підготовки кадрів із одночасним недопущенням скорочення їх мережі та зменшенням фінансового та матеріально-технічного забезпечення;

- формування дієвої системи професійної орієнтації та добору кандидатів на навчання й службу на основі прозорої системи з орієнтацією на сучасні компетенції працівника правоохоронних органів;

- системна робота щодо формування позитивного іміджу поліцейської освіти і професії на засадах партнерства та постійної взаємодії із засобами масової інформації;

- визнання професійної діяльності фахівців МВС України, Національної поліції України, із забезпечення публічної безпеки та порядку, захисту прав і свобод громадян, протидії корупції такою, що відбувається в сфері права. Це дасть змогу залишити за вищими навчальними закладами системи МВС України право здійснювати підготовку фахівців для підрозділів Національної поліції України з вищою юридичною освітою за спеціальністю 081 «Право» та спеціалізацією відповідно до основних напрямів поліцейської діяльності та надання поліцейських послуг;

- збереження за відомчими навчальними закладами системи МВС України права підготовки фахівців ступенів вищої освіти бакалавр та магістр за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб, що особливо важливо у зв'язку з курсом на демілітаризацію правоохоронної системи та забезпечення державних органів влади висококваліфікованими кадрами з вищою юридичною освітою.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.11.2016 № 1252
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (Дата звернення 18.03.2017)
3. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: Наказ МВС України від 24.12.2015 № 1625 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16> (Дата звернення 21.03.2017)
4. Про затвердження Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2017 році: Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.10.16 № 1236 URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/9990 (Дата звернення 24.03.2017)
Надійшла до редколегії 20.03.2017

СОКУРЕНКО В. В. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ МВД УКРАИНЫ

Анализируются организационные и нормативные основы реформирования высшего образования в системе Министерства внутренних дел. Исследованы особенности построения системы профессионального образования работников Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: полиция, образование, Министерство внутренних дел, высшие учебные заведения

SOKURENKO V. V. THE CONCEPTUAL FRAMEWORK OF EDUCATIONAL REFORM IN THE MINISTRY OF INTERIOR OF UKRAINE

The report examines the institutional and regulatory framework for reforming higher education at the Ministry of Internal Affairs. Features of construction system of professional education of the National Police of Ukraine are investigated.

Keywords: police, education, Ministry of Internal Affairs, higher education institutions